

Documentatie
Risico-indicator onderwijsachterstanden
basisonderwijs met achterstandsscores per
basisschoolvestiging
(RIOABOACHTERSTAND)

Bronvermelding

Bij publicaties over onderzoek geheel of gedeeltelijk gebaseerd op microdata van het CBS wordt als bronvermelding gebruikt:

“Resultaten gebaseerd op eigen berekeningen [*naam onderzoeksinstelling, c.q. opdrachtgever*] in projectnummer [XXXX] op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek.”

Indien behoefte bestaat te verantwoorden dat de gebruikte onderzoeksdata niet zonder meer toegankelijk zijn bijvoorbeeld voor replicatie van het onderzoek kan daaraan worden toegevoegd:

“Deze microdata zijn onder voorwaarden voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek toegankelijk. Voor nadere informatie [Microdata: Zelf onderzoek doen | CBS](#).”

English version

“Results based on calculations by [*name of research institution or commissioning party*] in project number [XXXX] using non-public microdata from Statistics Netherlands.”

“Under certain conditions, these microdata are accessible for statistical and scientific research. For further information: [Microdata: Conducting your own research | CBS](#).”

Beschikbare bestand(en):

De bestanden zijn beschikbaar over de periode 2018 t/m 2026.

In de [Versiegeschiedenis](#) ziet u een overzicht van de beschikbare bestanden.

De gebruiker dient rekening te houden met het volgende:

- Voor de persoonskenmerken en/of achtergronden dient u de beschikbare bestanden te raadplegen. Deze staan bij [Zelf onderzoek doen](#) in de catalogus onder het thema [Bevolking](#). Voor het aanvragen van deze bestanden geldt de gebruikelijke procedure.
 - Zie [Onderzoeksomschrijvingen](#) voor meer informatie over alle onderzoeken.
-

Inhoudsopgave

Bronvermelding.....	2
Beschikbare bestand(en):	3
1. Inleiding.....	5
2. Toelichting op de inhoud van de bestanden	6
Beschrijving	6
Beschrijving van de populatie	6
Methodologie	7
3. Bestandsopbouw en toelichting.....	7
Bestandsopbouw	9
Toelichting op de variabelen	10
RIOABRIN_crypt	10
RIOABRINVEST	10
RIOASCOREZD.....	10
RIOASCOREMD.....	11
Versiegeschiedenis.....	12

1. Inleiding

Het team Microdata Services van het CBS stelt, onder [bepaalde voorwaarden](#), niet-openbare microdata (gepseudonimiseerde data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau) toegankelijk voor statistisch en wetenschappelijk onderzoek. Dit rapport beschrijft de inhoud en structuur van “*Risico-indicator onderwijsachterstanden basisonderwijs met achterstandsscores per basisschoolvestiging*”.

Hoofdstuk 2 beschrijft in het algemeen de microdatabestanden zoals populatieafbakening, methodologische bijzonderheden, kwaliteit en herkomst van de gegevens.

In hoofdstuk 3 wordt de bestandsindeling gegeven en worden voor de categoriale variabelen alle mogelijke scores en hun betekenis opgesomd.

2. Toelichting op de inhoud van de bestanden

Beschrijving

Het bestand RIOABOACHTERSTAND bevat gegevens over de achterstandsscores (met en zonder drempel) van alle (reguliere) basisschoolvestigingen per schooljaar.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) maakt bij het onderwijsachterstandenbeleid voor het primair onderwijs gebruik van de risico-indicator onderwijsachterstanden basisonderwijs. Deze indicator is door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op verzoek van het ministerie ontwikkeld. Met de indicator worden onderwijsscores per leerling berekend en met een bepaalde formule opgeteld tot achterstandsscores per basisschoolvestiging (hierna: school). Deze scores drukken de verwachte achterstandsproblematiek per school uit, op basis waarvan OCW het onderwijsachterstandenbudget over scholen kan verdelen.

Het bestand bevat per school de achterstandsscore met en zonder drempel. Hieronder worden de formules weergegeven. De achterstandsscore zonder drempel betreft de uitkomst van A. De achterstandsscore met drempel betreft de uitkomst van A - B. B is dus de drempel. Scholen worden bekostigd op basis van de achterstandsscores met drempel.

A en B worden als volgt berekend:

A = som van de uitkomsten van de formule C - D voor alle leerlingen van de school die behoren tot de 15% van alle leerlingen van alle scholen met de laagste onderwijsscore, waarbij:

C = landelijk gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen van alle scholen;

D = onderwijsscore van de leerling; $B = E \times F \times (C - G)$, waarbij:

E = aantal leerlingen van de school; F = 12%;

C = landelijk gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen van alle scholen;

G = landelijk gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen van alle scholen die behoren tot de 15% van alle leerlingen van alle scholen met de laagste onderwijsscore.

Indien de achterstandsscores met drempel negatief zijn, worden de achterstandsscores gelijkgesteld aan nul.

De waardes van C en G uit de formule zijn per jaar voor alle scholen hetzelfde. De bekostiging van scholen vindt plaats op basis van peildatum T-1. De achterstandsscores van een (school)jaar kunnen meerdere keren worden berekend.

Tot en met 2025:

- Eerste berekening, te zien als voorlopige cijfers;
- Na eerste lichting bezwaren (indien van toepassing);
- Na tweede lichting bezwaren (indien van toepassing);
- Na fusies, te zien als definitieve cijfers (indien van toepassing).

Vanaf 2026:

- Eerste berekening, voorlopige cijfers, gebaseerd op het voorlopige bekostigingscéncijferbestand;
- Tweede berekening, definitieve cijfers, gebaseerd op het definitieve bekostigingscéncijferbestand inclusief verwerking van fusies.

Scholen kunnen (bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)) bezwaar maken tegen het overzicht vaststelling tellingen (OVT) of de beschikkingen die ze ontvangen. Tot en met 2025 werden erkende bezwaren door DUO aangeleverd bij het CBS en door het CBS meegenomen in een herberekening van de achterstandsscores. Voor het aanleveren van de gegevens aan het CBS waren twee vaste momenten aangewezen. Na ieder aanlevermoment werden de bezwaren verwerkt en werden nieuwe cijfers gepubliceerd met achterstandsscores van alle scholen. Vanaf 2026 werken we met het definitieve bekostigingscéncijferbestand, hierin zijn de erkende bezwaren door DUO verwerkt. Daarnaast krijgt het CBS van DUO informatie van scholen die per 1 augustus van het daaropvolgende schooljaar zijn gefuseerd. Deze fusies hebben gevolgen voor de achterstandsscores van de scholen die bij de fusies betrokken zijn. Het CBS verwerkt deze gegevens in de berekening van de definitieve cijfers.

Met de vereenvoudiging van de bekostiging die vanaf 2023 is ingegaan, is de teldatum aangepast van 1 oktober naar 1 februari. Tot en met 2021 zijn de bestanden op basis van peildatum 1 oktober en vanaf 2022 op basis van peildatum 1 februari. In 2026 is de methode herijkt. Meer informatie is te vinden in de rapporten van de herijking van 2026 (zie externe links).

Beschrijving van de populatie

Elk record staat gelijk aan een vestiging van een bekostigde onderwijsinstelling waarop op de peildatum leerlingen staan ingeschreven in het regulier basisonderwijs met een bekostigde inschrijving die geregistreerd staan in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD). BRIN 27MK (i.e. varende kleuters) is niet meegenomen.

Methodologie

Over de methoden die gebruikt zijn bij de totstandkoming van het gehanteerde model zijn diverse rapporten gepubliceerd, zie externe links.

Links

<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-onderwijsachterstanden>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2016/50/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-i>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/04/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-ii>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/35/herziening-gewichtenregeling-primair-onderwijs-fase-3>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/07/herz-gewichtenregeling-fase-4-verfijning-imputaties>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/45/de-nieuwe-onderwijsachterstandenindicator>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/herijking-onderwijsachterstandenindicator-primair-onderwijs-2021>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/financiering-primair-onderwijs/vereenvoudiging-bekostiging-primair-onderwijs>

3. Bestandsopbouw en toelichting

Bestandsopbouw

Onderstaand volgt een overzicht van alle variabelen.

VolgNr	Naam	Formaat
1	RIOABRIN_crypt	A32
2	RIOABRINVEST	A2
3	RIOASCOREZD	A8
4	RIOASCOREMD	A8

Toelichting op de variabelen

In deze paragraaf wordt informatie over de variabelen gegeven.

RIOABRIN_crypt

Versleutelde code van de onderwijsinstelling waar de leerling staat ingeschreven

Definitie

Een onderwijsinstelling identificerend nummer volgens basisregistratie instellingen (BRIN).

Toelichting bij de definitie

Het basisregistratie instellingen-nummer (BRIN) betreft een 4 tekens lange identificerende codering, bestaande uit 2 letters en 2 cijfers. In het BRIN-register zijn alle Nederlandse onderwijsinstellingen opgenomen.

Toelichting bij het gebruik

Om een specifieke onderwijsvestiging te selecteren, is de combinatie van basisregistratie instellingen-nummer (RIOABRIN) en onderwijsvestigingsnummer (RIOABRINVEST) nodig. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) onderhoudt, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), het BRIN-register. De bij de BRIN-codes behorende namen en overige gegevens van de onderwijsinstellingen zijn op de website van DUO te vinden.

RIOABRINVEST

Het onderwijsvestigingsnummer van de vestiging waar de leerling staat ingeschreven

Definitie

Een nummer van een vestiging van een onderwijsinstelling volgens basisregistratie instellingen (BRIN).

Toelichting bij de definitie

Samen met de variabele onderwijsinstellingscode wordt een onderwijsvestiging geïdentificeerd.

Toelichting bij het gebruik

Om een specifieke onderwijsvestiging te selecteren, is de combinatie van basisregistratie instellingen-nummer (RIOABRIN) en onderwijsvestigingsnummer (RIOABRINVEST) nodig. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) onderhoudt, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), het BRIN-register. De bij de BRIN-codes behorende namen en overige gegevens van de onderwijsinstellingen zijn op de website van DUO te vinden.

RIOASCOREZD

Geschatte achterstandsscore schoolvestiging zonder drempel

Definitie

De achterstandsscore is een schatting van het risico op onderwijsachterstanden van de leerlingen op een school.

Toelichting bij de definitie

De achterstandsscore, een risico-indicator voor onderwijsachterstanden, wordt geschat met behulp van een model. In 2026 is de methode herijkt. Het model is hierdoor veranderd. Voor meer informatie, zie externe links van het datamodel.

Toelichting bij het gebruik

De achterstandsscore van een schoolvestiging die is gebaseerd op weinig (≤ 40) leerlingen is minder betrouwbaar. De achterstandsscore is afgerond op 0 decimalen. In 2026 is de methode herijkt. De schaal van de achterstandsscores is hierdoor veranderd.

RIOASCOREMD

Geschatte achterstandsscore schoolvestiging met drempel

Definitie

De achterstandsscore is een schatting van het risico op onderwijsachterstanden van de leerlingen op een school.

Toelichting bij de definitie

De achterstandsscore, een risico-indicator voor onderwijsachterstanden, wordt geschat met behulp van een model. Vanaf 2026 is de methode herijkt. Het model is hierdoor veranderd. Voor meer informatie, zie externe links van het datamodel.

Toelichting bij het gebruik

De achterstandsscore van een schoolvestiging die is gebaseerd op weinig (≤ 40) leerlingen is minder betrouwbaar. De achterstandsscore is afgerond op 0 decimalen. Vanaf 2026 is de methode herijkt. De schaal van de achterstandsscores is hierdoor veranderd.

Versiegeschiedenis

<i>Bestandsnaam</i>	<i>Reden</i>
RIOABOACHTERSTAND2018V1 t/m 2024V1	Eerste versie, definitieve cijfers
RIOABOACHTERSTAND2025V1	Eerste versie, voorlopige cijfers
RIOABOACHTERSTAND2025V2	Tweede versie, definitieve cijfers
RIOABOACHTERSTAND2025V3	Derde versie, voorlopige cijfers; bij deze cijfers is gebruik gemaakt van de herijkte methode van 2026 (zie externe links/rapportages voor meer informatie)
RIOABOACHTERSTAND2026V1	Eerste versie, definitieve cijfers